

RYSZARD KORNACKI

**wszystkie
wątpliwości
świata**

(...) "Wiersze muszą przemawiać do wyobraźni, wtedy stają się siłą, stają się POEZJĄ, są niezniszczalne. Taką siłę posiada poezja Ryszarda Kornackiego. Poeta stara się wyrazić Życie, które traktuje jako akt tragicznej odwagi. Człowiek rodzi się, dojrzewa i umiera. W tych trzech poetyckich wymiarach Ryszard Kornacki szuka prawdziwego człowieka, prawdziwej miłości, prawdziwej nadziei. Mimo iż wie, że tylko śmierć jest ostatecznym poznaniem, a może dlatego, że wie - głośno krzyczy. Nie chce być sam. Szuka miłości, nadziei, porozumienia. Zaprzeczenie samotności, walka z samotnością - to wielki i rozpaczliwy wysiłek. Bez tego wysiłku czeka nas śmierć pusta i jałowa.

Ryszard Kornacki pisze dlatego - tak sędzę - aby porozumieć się z ludźmi. Jego wiersze są jak modlitwa, niezbędna do życia jak powietrze." (...)

Sława PRZYBYLSKA

Z programu teatralnego "*Ziemia wymaga naszej spowiedzi*". Teatr im. J. Osterwy. Gorzów Wielkopolski 1990.

RYSZARD KORNACKI

Wszystkie wątpliwości świata

Do zbiorów
Wojewódzkiej Biblioteki
Publicznej,
w Białej Podlaskiej
z serdecznościami przeznaczam

R. Kornacki

Międzyrzec Podl.
1994. 06. 05.

Autor wyboru wierszy składa serdeczne podziękowania instytucjom i osobom prywatnym za pomoc finansową w wydaniu tej pozycji:

Biuro Pośrednictwa Obrotu Nieruchomościami "KOMES" w Białej Podlaskiej
Miejski Ośrodek Kultury i Rekreacji w Międzyrzecu Podlaskim
RAF EXPORT - IMPORT w Międzyrzecu Podlaskim
Związek Nauczycielstwa Polskiego - Zarząd Okręgu w Białej Podlaskiej

Krystyna Głowacka

Beata i Rafał Kornaccy

Roman Łaziuk

Roman Michaluk - Wójt Gminy Międzyrzec Podlaski

Stanisław Skrzat

Adam Szulik - Wójt Gminy Drelów

Ryszard Wróblewski

RYSZARD KORNACKI

Wszystkie wątpliwości świata

Wiersze wybrali i wstępem opatrzyli
Stefania i Waldemar Michalscy

Lublin 1994

Związek Literatów Polskich - Oddział w Lublinie

Opracowanie graficzne i techniczne:
Roman Łaziuk

Portret autora: Sylwester Kołodziej

Opracowanie redakcyjne i korekta:
Krystyna Kornacka

© Copyright by Ryszard Kornacki

5 152500000006

Miejska Biblioteka Publiczna
Biada Podlaska

95907

884-1

XIII B.1 : XIII A

XIII B
REGIONALIA

Skład: "MicroLand" Międzyrzec Podlaski,
ul. Klonowa 6, tel. 714-637

Druk: "Nowator" Siedlce, ul. 10 Lutego 15, tel. 240-94

Wydanie I. Nakład 500+50 egz. Oddano do składu w kwietniu
1994. Druk ukończono w maju 1994. Zam. nr /94

Szukanie człowieka

Czytelnikom poezji - a wierzymy, że jest ich wciąż niezmiennie wielu - polecamy uwagę i lekturze najnowszy wybór wierszy **Ryszarda Kornackiego** - nauczyciela z Międzyrzecza Podlaskiego, który żyjąc "na prowincji", z dala od literackiej giełdy, uparł się być poetą i zamysł ten z powodzeniem realizuje. Kornacki opublikował dotychczas następujące zbiorki: *Wyjście z ciszy* - 1973, *Szukanie człowieka* - 1975, *Złote słońce słowa* - 1980, *Puszka Pandory* - 1985, *Sny zagubione* - 1987, *Miniatury* - 1988, *Zapis dnia* - 1990 oraz *Słoneczną galerię przyrody* - 1993. Jest laureatem licznych nagród poetyckich, m.in. Łódzkiej Wiosny Poetów /1961,1991/, rybnickiego i wałbrzyskiego turnieju "O Złotą Lampkę Górniczą" /1984, 1985, 1986, 1988/, gdańskiego festiwalu "Czerwonej Róży" /1987/ a także lubelskiego konkursu im. Józefa Czechowicza /1976 i 1987/.

Wiersze Ryszarda Kornackiego były tworzywem czterech spektakli teatralnych: *Wszystkie wątpliwości świata* /Teatr na Targówku, Warszawa 1986/, *Puszka Pandory, czyli cicha zabawa w człowieka* /Teatr Zwyczajny, Warszawa, 1988/, *Ziemia wymaga naszej spowiedzi* /Teatr im. J. Osterwy, Gorzów Wielkopolski, 1990/ oraz *Niebieskie konie* /Szczański Teatr Studyjny Droga, Szczawnica 1992/.

Twórczości literackiej autora *Wszystkich wątpliwości świata* wydaje się patronować Tadeusz Różewicz i jego szkoła "poetyckiej moralistyki". "Szukanie człowieka" i wiara w "złote słońce słowa" stały się przesłaniem i programem literackiego działania Kornackiego - poety, który "wychodząc z ciszy" w 1973 r. stanął twarzą w twarz ze światem przypominającym otwartą "puszkę Pandory".

Czy prawdą jest, że synonimem miłości stała się dziś brudna strzykawka, a krzyki o wolność zagłuszają jedynie pustkę naszego wnętrza i alienację - nawet z "miłosnych pocałunków" wyrastają "lasy krzyży"? "Cyfry milczą" - stwierdza poeta - "świat cały jest pod kropłówką"!

Tom wierszy *Puszka Pandory*, bilansujący doświadczenia i refleksje poety z początku lat osiemdziesiątych, wyraźnie ujawnił obcą dotychczas jego poezji nutę katastroficzną. "Złote słońce słowa" czyżby miało stać się "słowem zawiści"?

*słowo zawiści
zapuszcza korzenie
niczym osępiły
kolec wyobraźni
nie wierząc modlitwie
ptakom ani sobie*

/o przyjaciele moi/

Wspomniany tom *Puszka Pandory* odsłonił jeszcze inny moment literackiej biografii Kornackiego: zauroczenie poezją Czechowicza! Bliska Czechowiczowi dewiza: "ars longa vita brevis" stała się także przesłaniem wielu wierszy Kornackiego. Czechowiczowskiej proweniencji jest na przykład wiersz w *poszukiwaniu wyjścia*, będący wyraźną aluzją do *Inwokacji*:

*mam czterdzieści cztery
lata
i uległem
tragicznej katastrofie
w natłoku
administracyjnych kwestii
zagubiono moją
romantyczną kartę
przeznaczenia
teraz chodzę
od biurka jasnovidza
do kartoteki Różewicza
i pytam
czy zacząć od początku
jeśli tak
to może od dzieciństwa*

/w poszukiwaniu wyjścia/

U Czechowicza "nieskończony przemian ruch" zablokowany został przez "sobowtór człowieka". U Kornackiego człowiek jak karta zagubiony zostaje w administracyjnym natłoku. Nie ma karty, nie ma człowieka. "Nasze czasy biurokracja" - zauważył inny poeta - system, z którego wyszliśmy tak moralnie poturbowani, wartościował ludzi według notatek zawartych w odpowiednich kartotekach. Rehabilitacja to także oznaka czasów po-
hańbienia:

*sąd ostateczny
nie ukoi winy
aniołów struganych
na potrzebę chwili
i nie znajdzie domu
krótkowzroczny ślepiec
chyba że na Prawdę
najcenniejszy kamień
upadnie skrwawiony*

/x x x w bezgranicznej samotności/

W nowszych wierszach Kornackiego - np. z tomu *Zapis dnia* - "czarna nuta" lirycznej refleksji zostaje wyciszona. Coraz częściej dochodzi do głosu "melancholia wspomnień", kontemplacja lat i znaków młodości. Czy jest to tylko ucieczka do krainy "dziecięcej ułudy"? Chyba nie, to raczej szukanie w pejzażu młodości urody świata i znaków jego trwałości. Pojawiają się wiersze odwołujące się do motywów podmiejskiego pejzażu Lublina i Kazimierza nad Wisłą. Dominuje w nich głos człowieka, "który nie zamierza jeszcze zmienić ziemskiego adresu", ale uświadamia sobie, że:

*przemijanie - słowo najstarsze
najwcześniej spostrzeżone
nieuchwytnie
jak chwila jak wiek*

podpisuję się pod tym słowem

/wspominanie/

Miłą niespodzianką dla miłośników twórczości poetyckiej Kornackiego stał się tom "wierszy szczawnickich" pt. *Słoneczna galeria przyrody*. Swoją fascynację pejzażem lubelsko-podlaskim Kornacki rozszerzył o sercu miły mu obraz Pienin i krąg szczawnickich przyjaźni. Tom otwiera piękny wiersz pt. *Modlitwa-prośba*, oto jego fragment:

*wybacz nam Panie wszystkie nasze winy
dni głupio przeżyte i przegrane noce
ślepotę patrzenia, niespełnione czyny,
marność naszą, próżność, zadufaną w sobie*

Czyż słowa te nie są godne naszej codziennej modlitwy? Już we wczesnej twórczości Kornacki dawał wyraz zainteresowaniom sprawami metafizycznymi, ale nigdy tak bardzo, jak w tym wierszu modlitwa prywatna stała się społecznym przesłaniem.

Niezwykłe konsekwentna jest w całej poezji Kornackiego postawa podmiotu lirycznego, który niczym listonosz niesie swoje serce - znak wiary - i zostawia je czasem choćby "pod progami". "Puszka Pandory" i "złote słońce słowa" to jakby znaki dwóch mocy, które w tej poezji wiodą bój o ...człowieka. Poeta nie rozstrzyga walki, nie przesądza jej finału, nie daje recepty - zapisuje jedynie fakt zmagania. Ta walka trwa w każdym z nas i my jesteśmy jej sprawcami i sędziami.

*wielebny ojciec
który przypominasz mi
bryłę węgla
miej mnie w opiece
jak czarną owcę
na zielonej hali raj*

/Spowiedź/

W słowach tej poetyckiej prośby wydaje się być zakodowana odwieczna wiara w nieśmiertelne trwanie, porządek i ład świata, będący poza zasięgiem sprawczym człowieka. W wielu podobnych wierszach Kornackiego zawarte jest także przekonanie o mocy człowieka tkwiącej w słowie - słowo może zabijać,

ale też ratować życie. Nie dziwi fakt, że pojawia się w twórczości tej także autoanaliza poetyckiej działalności i odpowiedzialności.

Kiedy recenzowano poetycki debiut Ryszarda Kornackiego nie przypuszczano, że poeta pozostanie aż tak wierny podjętej wówczas problematyce moralnej i strukturze lirycznej wypowiedzi. Dziś można stwierdzić z uznaniem, że oto mamy do czynienia z poetą wytrwale piszącym... poemat życia i nadziei - jeden wiersz pomnożony na tomiki, strofy, wersety.

Strukturę poetyckiej mowy Kornackiego cechuje przede wszystkim delikatny liryzm posługujący się wypowiedzią opartą na wiązaniu przelotnych, codziennych sytuacji i skojarzeń wizualnych: "w śniegu migotliwym przegląda się czułość nieba i ukradziona czerwień jest na policzkach". Delikatność i subiektywizm w zapisie przemijających, jednorazowych wrażeń nadaje utworom charakter poetyckich impresji, często "zapatrzonych" w wyraźny emocjonalny komentarz. Należy zaznaczyć, że utwory te znamionuje kompozycyjne dążenie ku podsumowaniu wiersza pointą, która stanowi "dopowiedzenie" wiersza, czasami stwarzającego niebezpieczeństwo "przegadania" utworu. Nie od dziś bowiem wiadomo, że w wierszu "daleko więcej od mówienia wyrazić może i wyraża milczenie" /Norwid/.

W sposobie poetyckiej wypowiedzi Kornackiego zaznacza się dążenie do naturalności, bezpośredniości wysłowienia, autor chce "wytrwale odkrywać swoje karty, swoje wnętrza". Stąd bierze się charakterystyczny egocentryzm tej poezji, znamienne zapatwienie w siebie, eksponowanie w wierszu "ja" lirycznego:

*jestem wśród ludzi
i słowa mówią
prosto w twarz*

/xxx nie ma mnie w szeregach mędrców/

Bohater liryczny okazuje się człowiekiem dalekim od heroizmu. Używając słów samego poety należałoby powiedzieć jest tym "niepozornym człowieczkiem", który jednak pewnego dnia "zabłysnął...przerósł samego siebie". Jak fatum ciąży tu

nad refleksją liryczną obsesja czasu i przemijania, będącego źródłem swoistego katastrofizmu: "nigdy do końca szczęśliwi, nigdy do końca spokojni". Czas łączy i czas dzieli, daje i zabiera.

W czym więc przejawia się bezpośredniość, prostota wypowiedzi lirycznej tych utworów? Przede wszystkim w oscylowaniu sytuacji poetyckich wokół codziennych spraw, w kolokwializacji języka, w unikaniu metafor opartych na odległych skojarzeniach, w słownictwie zaczerpniętym z mowy potocznej, czasem nazbyt zbanalizowanym.

Liryka Ryszarda Kornackiego wyrasta z kontemplacji moralnych dylematów współczesnego człowieka. Wyraża je słowem dalekim od wszelkiej brutalności i kontestacji. Poezja ta to raczej intymna i wyciszona w tonie rozmowa, modlitwa i skarga, ale także wyraz nadziei i wiary człowieka poszukującego wartości, których ani "złodziej nie zabierze, ani ogień nie spopielei".

W małym miasteczku na Podlasiu, gdzie nawet pociągi nie gwizdzą na dobranoc, poeta notuje w zeszycie:

*wyszedłem z siebie
na spacer
i chodzę bez smyczy
obok szczeka wyobraźnia
i da się nawet pogłaskać*

/sen/

Poezja Ryszarda Kornackiego jest chlebem dzielonym z serca. Przyjmijmy jej dar z nadzieją...

Stefania i Waldemar Michalscy

z tomu: "Wyjście z ciszy" /1973/

ballada zwykła xxx
wyjście z ciszy

i coraz bliższy jestem siebie
coraz trafniejszy w rozpoznaniu
czas więc określić własną skórę
i zdefiniować się bez reszty
już przeczesalem dwa bieguny
(być może był to plan daremny)
gdy warstwy głębsze niedostępne ciągle
sedna bliskiego strzegą najgwałtowniej
nie zabezpieczam się milczeniem
z ciszy wychodząc najwytrwalej
słowom naprzeciw ludziom naprzeciw
a wychodzenie to serdeczne
ten niepozorny czynnik i słońce w
dnia pewnego zabłysnął
odczuwał sukces - i był bórów motylej
przerwał samego siebie gwizdem swoim i
prosto w twarz
mówią - powiększył grono amolów

Międzyrzec Podlaski, czerwiec 1972 r.

x x x

nie ma mnie w szeregach mędrców
tych co wysiłkiem wielkim
zdużone słowa
rzucają jak perły na wiatr

nie ma mnie w tłumie poetów
tych co słowa samotne strugają
na jarmark parnasu
ziarno ich znaczeń
kielkuje w narzędzia niezręczne
i nawet zrębu nie wzniosą
ponad swoją dumę

jestem
w drzewach i słońcu
w wodzie i kamieniu

jestem wśród ludzi
i słowa mówię
prosto w twarz

Stefania i Waldemar Michalscy

ballada zwykła

ten niepozorny człowieczek
pochyle drzewo po którym pną się inni
zamknięty w swych własnych kategoriach
w życiu nie osiągnął nic wielkiego
nie zbudował wieżowca radości
nie dokonał najmniejszego odkrycia
nie pisały o nim dzienniki
nie szeptały sąsiadki
nie ćwierkały wróble

ten niepozorny człowieczek
któremu czas systematycznie osłabiał
mięśnie
i tłuszcz odkładał na brzuchu

ten niepozorny człowieczek
dnia pewnego zabłysnął
odniósł sukces
przerósł samego siebie

mówią: powiększył grono aniołów

Międzyrzec Podlaski, czerwiec 1972 r.

dramat mój

jestem człowiekiem -
krew i kość to szlachetny kamień
a ciało mam pełne powrotów i rozstań

pod skórą pejzaż mój daleki
jakże nieskończony

czuję ten mikroklimat
ból i krzykiem
gdy w ramionach spłoszoną
zamykam cię szczelnie

wtedy wiem
że trwanie moje zmieści więcej
niż rozpacz i radość
niż słowo ciężkie jak nienawiść
niż kula
która padnie z ręki człowieka

rozterka

już dawno powiedział mi ktoś

- jesteś nagi

- zgubiłeś pióro wyobraźni

- i przekory nie masz za grosz

ot pomnik nie człowiek

tajemnic żadnych

wygładzony przejrzysty

więc spokojnie wam ze mną

przytulnie

bez wzruszeń

ale ogołocoony bez ptaków

wyzbyty z przyzwyczajęń do ziemi

na co się przydam

psu na buty

stoję tak pod wezwaniem natury

świętek frasobliwy

ach czemu nie wyprę się po trzykroć

swojej własnej skóry!

Lublin, marzec 1972 r.

x x x

kim jesteś
najsmutniejszy
w słowach niewymierny

kamienie mówią o twojej stopie
gdy skrajem światła dźwigasz ciężar

kamienie mówią o twojej dłoni
gdy dłutem rzeźbisz los bezskrzydły

kamienie mówią o twym bólu
gdy głową bijesz w dzwon wieczoru

kim jesteś
szyfem przeznaczenia
kwiatem zapomnienia?

x x x

czekam na twój krajobraz
na podawanie róży frasobliwej

przechodzisz obcy w tłumie drzew
które nie dają schronienia

czekam na twój czysty płomień
na miłość gorącą jak słońce

ogień rozgorzał wśród gwiazd
i dłonie ogrzał zaledwie

czekam patrzę wołam
a popiół wiatrem w oczy

spowiedź drzew

niektórzy mówią
że drzewa są nieczule na pazury zwierząt
zęby pił i ludzkie paznokcie

podobno mają zdrewniałe serca
przed śmiercią ich kora nie płacze łzami żywicy
a zielone dawnej konary
wałą się bez krzyku na kolana

w dłoniach maszyn i myślach ludzi
nabierają kształtów

wieczorem
rozpoczyna się rozmowa mebli i sprzętów
trzeszczenie futryn
i spowiedź zniszczonego fotela

coraz silniej otaczają nas gałęzie
o zielonych oczach
za gardło ściskają obce sumienia

x x x

potykam się
o każdy dzień
i każdą noc

behradnie patrzę
w bieg za czasem

za światem
który umyka mi z dłoni
nadażyć muszę

i wiem

przerosnę siebie
ptakiem się stanę

Międzyrzec Podlaski, maj 1971r

ręce

moja matka
ma ręce ciężkie jak praca
przeorane bruzdami niebieskich
trosk

moja matka
ma ręce lekkie jak śmiech
gdy gładzi niesforne śnieżne
włosy

w oczach jej
są iskry dziecięcego uśmiechu

czasem bolesny smutek
zasnuwa je łzami

ręce bezsilnie
opadają wzdłuż tułowia

jest mi wtedy bardzo trudno

przepraszam Cię mamo

rozliczenie

zeszłe obwoluty dni
sprzedałem
u siwego boga w Antykwariacie

na sądzie ostatecznym
anioly o nogach smukłych
jak miłość
rzuciły moje karty bez pokrycia
do kotła krzyku

x x x

to są moi brodaci przyjaciele
- żono
brody mogą zostawić na kołku
przed domem
brudne nogi też wytrą do sucha
na palcach wejdą
nie obudzą córki
kawy nie przynosć
nad ranem upiją się mocnym słowem
i wiersze jak ptaki zgrabne
wypuszczą w okno nieba

po wierszach trzeźwieją długo
a kaca leczą nadzieją

wiesz dobrze że wrócą
do swoich niespokojnych piór

a dom nasz będzie jak księga
poezji

impresja I

nad smutną powiekę
zielonego stawu
zstępują żaby na palcach
szumi rozdzwonienie barw
od nenufarów aż do bieli ciszy
zawieszonej na skrzydłach
deszczowych jaskółek
obok konik polny
stroi swój wiersz skrzypcowy
na wieczór
który runie za chwilę na drzewa

Międzyrzec Podlaski, maj 1965

impresja II

drzewa płyną dzwony podniebne
pochyleniem koron marszczą powiekę
stawu
zieleń niesie barwę spokoju

ptak niecodzienny ciszy
przysiadł na twjej dłoni

łowisz szmer jego serca
zanurzona w soczystości traw
wyrosłych do kolan

pijesz wiatr
uwikłana w odcienie wieczoru

Międzyrzec Podlaski, kwiecień 1970

z tomu: "Szukanie człowieka" /1975/

x x x

z cyklu: *szukanie człowieka*

mówisz:

coraz mniej ciebie we mnie

smak nie tak ostry

i rysy odchodzą z pamięci

kiedyś

pod skórą hodowałeś burzę

a między nami

pomost wyrastał ognisty

nawet to najzwyczajniejsze słowo

nie było zbędne

teraz

rzeka pędzi w nas wielka

do obcych portów

zawijają statki

niosą ze sobą wołania

które przerosła nadzieja

a głosy są tylko pustym echem

przy którym cumować nie sposób

x x x

wymiatam z siebie
wszystkie zbędne sprzęty
wszystkie obce zmierzchy
kluczę jak wariat
po znajomych schodach
zaglądam w oczy
które znam na pamięć
potracam pudła
pełne słów zużytych
wycinam spory
które już rdzewieją
wyrzucam wiersze
w których was zabrakło

syzyf zaprzeczony

mówisz najczęściej że to ananke
żłobi w nas trakty na dalekie lata
a dni które w nocy rozbierać musimy
są w nas już dawno przetrwane mozołnie

mówisz najczęściej że encyklopedia
najnowszych czasów najświeższych miłości
odczyta może ślady nas banalnie
jak nikłe sprawy które dźwięczą tylko

mówisz najczęściej że długo milczymy
od chleba do wody strzegąc codzienności
i uwiązani do czasu jak wilki
tęskno śpiewamy mszę cierpliwych zmagani

mówisz najczęściej musimy być wielcy
aby wiele znosić gmach budować wielki
słowa naostrzyć by na ostrzu słowa
prawdę ciąć fałszu kamień od syzyfa

x x x

Tadeuszowi Nowakowi

bądźmy szczerzy
poeci też są ludźmi

ich serc zawał nie oszczędza

oczy
głębokie rejestry mijania
z czasem mniej silne
rak wyżera

rano
z głową pełną nieba
pędzą po bułki
bo przed domem
pachnie już mleko

wieczorem
z traw wyczytują mądrości
schodzącego dnia
a na dobranoc
całują niespokojne żony

oni tylko
przed śmiercią
nieplaczą jak inni

wierzą w swoje słowa

Lublin - noc w śniegu

aniółom
skrzydła lecą
w dół
oszałałe w palcach
wiatru
ostro tną po oczach
tańczą z przytupem
w szybach okien
na łeb na szyję
z pośpiechem
dachom nakładają
białe czapy
falują pagórki drzew
biało
biało
mgła
tylko srebrny kot nocy
siedzi na progu nieba
i ostrzy księżyc
na mróz

mój ty kartejusz malutki

Monice

mój ty kartejusz
malutki
pod stołem świat
swój budujesz
z klocków

to nic
że mosty pierwsze
wałą się
jak ścięte

to nic
że w mapie zeszytu
niełatwo odnaleźć
ścieżki
a rączka jeszcze
niewprawnie kursuje

to nic
że guzik
też stawia opory
i słowa prościutkie
nie stroją do ludzi
tych ważnych dorosłych

to nic
mój ty kartejusz
malutki
myślisz
więc j e s t e ś

pójdę sobie zwyczajnie

pójdę sobie zwyczajnie
jak na dłuższy
spacer

by nie cieszyć
niektórych
by nie martwić
najbliższych

by nie smucić
córeczki

ona wierzy
w moją
nieśmiertelność

x x x

przylegam ściśle
do tych dni
rzeczy wielu
przedmiotów kruchych

przestrzegam pilnie
mycia głowy
ukłonów
wódek i wódeczek
czystego sumienia
biurowej kurtuazji

dopełniony biurokracją
kwiatem na wszystkie
okazje
rozdrabnam się powoli
z godziny na godzinę
starszy

wieczorem pan tego świata
czytam synowi wielkość
naszą
i ostrogi daję mu
na przyszłość

przed nocą
krew mnie zalewa
bo ten stary wykrzywiony stołek
ma szansę przeżyć nas stokrotnie

poezja

poezja - proszę was
to logika słowa
głosem fausta kreślona
duszą
z krawędzi napięcia
mówię to wam
w których bywam
i w których zamierzam
rozpalić ogniska

poezja - proszę was
to droga do prawdy
smykiem słońca
znaczona

dogłębnie
gdzie wyraz
jest źródłem
ujawniania świata
kamieniem węgielnym
w budowaniu wzorców

poezja - proszę was
to nasienie drzewa
rzucone skrzątnie
w dobrą porę roku
twarzą w matkę ziemię
na kwitnienie wieczne

poezja - proszę was
to to co zostanie
gdy nas już nie będzie

samotność

samotność jest jak
pies z kulawą nogą
który ranę liże
pod wiatr

samotność jest jak
spóźniony gołąb
zagładający
w szczątki
zniszczonego gniazda

samotność jest jak
nocne pióro
które złamało zęby
na nietkniętej bieli
papieru

samotność jest jak
człowiek
rozdarty na pół
w swoich możliwościach
i spełnieniach

bilard

braciom

stawiamy sobie wielkie gniazda domów
stawiamy sobie pomniki czystych rąk
stawiamy sobie kościoły zadumy
stawiamy sobie pasjanse pragnień

stawiamy sobie plany zagłady
stawiamy sobie obozy koncentracyjne
stawiamy sobie ogrody zniszczenia

patrzymy w swoje twarze
patrzymy w wasze twarze
przeglądamy uważnie ręce
przeglądamy uważnie sumienia

stawiamy na siebie
stawiamy na was

stawiamy stawiamy
stawiamy w tym obłądnym
bilardzie życia

x x x

serce mi pęka

jestem ziemią

ziemia płonie

jestem prochem

przemawia kosmos

jestem wszechświatem

dzwoni telefon

nikt

nie podnosi

słuchawki

ogłoszenie

JA
niżej podpisany
twór nowoczesny
karmiony pigułką
wodorostem i soją
rozwożony autobusem dnia
do pracy
na konferencji melodramatów
spotkania na papieros lub dwa
na kawę i dziewczynę jak koniak
sprzedam się
za drobną sprawę
sprzedam się na przekór
wszystkim świętościom
i autorytetom
za pokój niekrepujący
najlepiej u staruszków
oczywiście bezdietnych
ze swej strony
nie mam nic przeciw
wspólnej kuchni
i wspólnemu językowi

dziwne i dobre

z cyklu: portrety

dziwne i dobre są stare kobiety
gdy cerują uparcie kłopoty wnucząt
niepowodzenia dzieci i swoje ambicje

zmartwienia własne nadrabiają
nuceniem melodii z sentymentalnych filmów
nicowaniem kołnierzyków
i łataniem przetartych spodni

narzekają na sztuczny makaron
i obiady w stolówkach

mówią że wiele przeżyły wiele wycierpiał
że jak nikt znają świat który ich dzisiaj
nie rozumie

minuty wytchnienia przemilczane w słońcu
nazywają dobrymi czasami

kiedy jednak zabraknie trosk i kłopotów
stają się jak wyschnięte kwiaty
a serca pękają im głośno jak bańki mydlane

kontemplacje

tak ciężko
gdy kret bezsenności
draży nam ciała
i niepokój
który pochodzi z miłości
topi resztki snu

zapatrzeni
w ocean sufitu
krążymy amfibią myśli
okiem szeroko otwartym
drapiemy się
na obojętne ściany słów
spadamy w beznadziejność
potarganej pościeli
otwarci na wszystkie drgania
nocy
czasem tak trudno
uwierzyć w życie
jeszcze trudniej
w śmierć
ona
leciutko łaskocząc
nas w pięty
nieśmiało przypomina
o sobie

Szopen w tonacji moll

zagrało świtem nad polami
wiatr zerwał srebrne gwiazdy z topól
nie mów z goryczą bo przed nami
już odlot ptaków się rozpoczął

patrz trochę wyżej jeszcze dalej
w szumie listowia błędzą dźwięki
a jasność piano się zapala
od czarodziejskiej mistrza ręki

najwyższym ptakiem niecierpliwym
płyną rosnące skrzydła tonów
w takt ciszy dźwięcznej urok wielki
osiada w drzewach echem dzwonów

miasto moje

z cyklu: *Lublin*

wykołysał mnie Lublin
zapisał
Stare Miasto
nie dźwięczy nie dzwoni
jak cisza

czasem po kątach tylko
po wąskich uliczkach
ostatni chochoł brzozowy
wlecze się skrzypek
wieczorny
jak latarnia

Czechowicz często tu siada
w bramach na mostach
wiąże opatrność słowem
czarodziej —
znaki i mity składa

ale dziś domy i dachy
z posrebrzanej księżycem blachy
nieposłuszne wieżyce
popatrz —
polazły jak pająki
na twoje pagórki i łąki

jesienny szkic

ja przecież nie chcę
chodzić po niebie
ni gwiazdom dodawać uroku
mnie ziemia wystarcza
na najzwyklejszy postój

w moim mieście
młodości
na wieżach kościołów
na placach
wiatr wiesza
latarnie wieczorów
liście
wspomnieniem pozłaca

puszka Pandory

cóż my
odstępujący ciągle
swoje pasy bezpieczeństwa
uczestniczący
w zbiorowych misteriach
na stadionach
w salach koncertowych
upojeni alkoholem
syren klaksonów
i ultradźwięków
cóż my
wędrujący dżunglami
zabudowań
cóż my
w tym świecie
zakichanym
i nieznośnym
kiedy w każdej chwili
ktoś nieopatrznie
może otworzyć
puszkę Pandory

x x x

czas zmienia nas
w papierowe strzępki
w srebrzyste nic
w echo istnienia

w niestrudzonym pochodzie
kaprysu przyrody
kim jesteśmy
zblądzeni
od początku do końca
ciągle szukający kluczy
do nie istniejących zamków

x x x

kobieta którą kochasz
którą przymierzasz
na co dzień i od święta
którą głaszczesz jak łasicę
którą połykasz jak lek
w każdej chorobie
którą posyłasz
w kolejki zamiarów i potrzeb
którą zadręczasz lirycznie
którą oszukujesz
i której pragniesz
jak wędrowiec pustynny
jest w tobie
niczym złota latarnia
niczym srebrna drzazga
księżyca

o przyjaciele moi

o przyjaciele moi
snów się lękacie
swóich własnych śladów
sygnały osądów
drażą fakt istnienia
słowo zawiści
zapuszcza korzenie
niczym oślepy
kolec wyobraźni
nie wierząc modlitwie
ptakom ani sobie
węzły sekretów
wiążecie językom
między snem i jawą
lokujecie zmysły
sensu szukając
w jeziorach odległych
rzadko trafiając
na łodzie ratunku
choć pod ręką
list zaczęty leży
a biała koperta
czeka na wysłanie

na dnie

może to pierwsza
i ostatnia spowiedź
w sekundach
wyznań
nad polem rozpaczy
idącym pod zasiew
może to tylko
dojrzewanie luster
popękanych w słońcu
tak że nie mogą
pomieścić obrazu
i objąć czułości

może to pierwsza
i ostatnia spowiedź
przed wypowiedzeniem
umowy o trwanie
gdy po grudzie
stąpasz
i prosisz na kata
sznury
zimowego wiatru
rozsupłane
w zamieci celów i środków

x x x

w bezgranicznej samotności
wtapiamy korzenie
wybrańcy gatunków
łowców i tropionych
pod gwiazdę księżyca
śląc
ogniste wieści
czyny swe tłumacząc
odbiciem lustrzanym
rodzonych geniuszy
mitem lub legendą
echem trwałej pychy
więc
sąd ostateczny
nie ukoi winy
aniołów struganych
na potrzebę chwili
i nie znajdzie domu
krótkowzroczny ślepiec
chyba że na Prawdę
najcenniejszy kamień
upadnie skrwawiony

ars longa vita brevis

sztuka trwa długo
życie krótko
jak krzyk w przestworzach
naznaczony
jak porzucona igła
w stogu siana
i dźwięk zaczęty
niespełniony

sztuka trwa długo
życie krótko
że sprawcą jesteś
cóż więc z tego
twoja dwoistość
nie zablizni rany
dokonań biegu
tworzenia na obraz
i podobieństwo świata

sztuka trwa długo
życie krótko
jak zając pod miedzą

nie wyjaśniaj istoty
nie zagarniaj sensu
gdy przejrzymy sztukę
nie będzie jej wcale

w cieniu Czarnolasu

rodzimy się po to aby w coś uwierzyć
może w jasność Boga lub gwiazdę proroka
aby znaleźć miarę własnych możliwości
niepewnych na chłodzie i drogach historii

rodzimy się po to by w zatrutym gniewie
wodę wyczerpać do dna mulistego
a w locie do słońca - słowa ocalenia
uchwycić tęsknotę śnieżnobiałych rybitw

rodzimy się często na wyzwanie losu
jak jad i aksamit jak grzech pierwotny
wspominasz Janie nasz dzban niespełniony
i labędź spokoju przez serce przepływa

nie wyjaśnij istoty

nie zagarnij sensu

gdym przeżyłmy eksztazę

nie będzie jej wcale

temat pierwszy i nie ostatni

Ojcu

a mówiłeś że czas się nie kończy
zatoniony w wieczności pytań
uwięziony w kolorach pór roku
jak mak cierpliwy
czekający na rozmowę deszczu

mówiłeś także że zieleń spokojna
otula nam głowy pełne zwyczajności
te gorące jak ogień
i te posrebrzane
dojrzałe do ścięcia na procesję żniwa

teraz procentują wieczory i noce
przechodzone w księżycu
i jest Twój śpiew we mnie
co ziemi dziś bratem
bursztynem spełnienia
bez dowodów prawdą

i jest Twój śpiew we mnie
jak kokon bezcenny
złożony na bagaż
przed dalszą podróżą

w poszukiwaniu wyjścia

mam czterdzieści cztery
lata
i uległem
tragicznej katastrofie
w natłoku
administracyjnych kwestii
zagubiono moją
romantyczną kartę
przeznaczenia
teraz chodzę
od biurka jasnowidza
do kartoteki Różewicza
i pytam
czy zacząć od początku
jeśli tak
to może od dzieciństwa

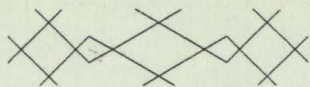
inwokacja do psa

Reksiowi
czyli najlepszemu z kundli

ty który jesteś
stróżem mego pola
mojej wierności
pocziwości ludzkiej
bądź pozdrowiony
imiej mnie w opiece

ty który nocą
łamiesz resztki kości
warując pod drzwiami
w których nie ma klucza
bądź pozdrowiony
i miej mnie w przyjaźni

ty który rankiem
czułość swą wymieniasz
na lizanie rondla
bądź pozdrowiony
miej mnie na sumieniu

zgubiłem sen

zgubiłem sen
w którym mogłem się ukryć
zamieszkać bezpiecznie

inni śnią tylko
o swoich wzlotach
ryglując arkadię

odarty ze złudzeń
wlecze się za mną czas
strażnik realności
a ja
zasypiam
na każdym przystanku
życiowej linii kolejowej
ale sen okazuje się jawą
a zegar
wydzwania bezlitośnie
zmagania codzienne

już tyle lat

już tyle lat
poszukuję siebie
przez biura adresowe
czerwony krzyż
i archiwa pamięci

wszystkie telefony świata
milczą jak zakłète
wszystkie skrzynki kontaktowe
już dawno spalone

a ja
mam przedświadczenie
że jestem zbyt mało
żeby być
i zbyt dużo mnie nie ma
żeby odejść

więc czego można być pewnym

więc czego można być pewnym
gdy wszystko jest naturą
lub wyższą jej koniecznością

ptak odwiedza swą dziupłę
kobieta rozwiesza pieluszki
mężczyzna powraca
z finansowych łowów
dziewczyny zastawiają
sidła namiętności
chłopcy bawią się w wojnę

i tak się rozwiązuje problemy
których rozwiązać nie sposób
przy wielu możliwych sposobach

to tylko złudzenie

i dalej przemierzamy
step
wspólnego marszu
do brzegu
który nazwaliśmy
już dawno
a jakby wczoraj
to tylko złudzenie
że nic się w nas
nie zmienia
i karty pozostają
te same
świat umyka nam
z rąk
a my podobno
jesteśmy mądrzejsi

krzak głogu

nie pytam pięści
o prawo
ni biografii
o fakty
nie czytam
ksiąg proroczych
drobniutek
kłamstw i zmartwień
prawdy źródlanej
też nie pijam
zrywam owoce
z grzechem smaku
ludziom nie niosę
pocieszenia
zamierzeń nie spełniam
i marzenia

wyrastam dziko
krzak zielony
na wszystkie
cztery świata strony

kwiaty o barwie krwi

ziemia wymaga
naszej spowiedzi
winy kainowe zamienia
na kwiaty o barwie krwi
z jej ran rozjątrzonych
wyrasta oset przypomnienia

nie bujamy w obłokach
chodzimy po ziemi
oszukujemy własne myśli
bawimy się w kotka i w myszkę
zapominając o bólu
który rani ambicje

ziemia wymaga
naszej spowiedzi
pochylenia naszego
nad mrówką wędrującą
z wysiłkiem
nad kropelką wody
najcenniejszą perłą
wiszącą na blaszce listka

powrót w słowa

czegoś ci nie powiedziałem
w tym dniu uciążliwym
bo filozofia cała
upadła za burtę
tytana rozsądku
czegoś ci nie powiedziałem
w tej modlitwie spowiedzi
dlatego dziś wracam
rany wylizane
krzywdy wygładzone
a wracać należy
z odległych wycieczek
z emigracji sądów
wracać należy
nie bacząc na pory
ze skraju milczenia
w złote słońce słowa

do raju

do obiecanego raju

pójdą

tylko zwierzęta

one nie wiedzą

co czynią

mój Norwid

bratu Lechowi

każdy ma swojego Norwida
mój przeżył już dwie wojny światowe
parę powstań i rewolucji
mimo iż najmniej bawił się
w wieszczowanie

przeżył nawet emigrantów mroźka
kilka zachwianych przyjaźni
wieczory do potęgi puste
miłości ulotne jak mgły
wizyty nawlekane nienawiścią
lepkie krótkowzroczne dialogi

mój Norwid przeżyje jeszcze
iks konieczności historycznych
nieuctwo kochanych ziomków
naszą napuszoną współczesność
zmiany pokoleniowe waśkiewicza
laury różewicza
jesienie poetyckie
konkursy recytatorskie
i całe to bogactwo
wielkiego
ubóstwa naszego

absens carens

nieobecny
sam sobie szkodzi
mówiąc to
wyszedł przekonany
że zaszkodzili mu
inni

nie ma tego złego

poszukuję zielonej ścieżki
na której jeden listek
czyni wiosnę
jedna jaskółka
zwiastuje uśmiech

wśród wielu poplątanych
ścieżek
poszukuję jednej
na której nie polują
wilki
i sidła rozniesione
doszczętnie

poszukuję uniłowskiego
ze wspólnym pokojem

poszukuję mimo iż mówią:
nie ma tego złego
co by na jeszcze gorsze
nie wyszło

wiedzą co czynią

wiedzą co czynią tylko ślepcy
rozprawiają pod ścianą straceń
uczą się na pamięć
rąk twarzy i włosów
otwierają swoje okna na wiatr
nigdy nie szukają cienia
lubią jak biczuje ich deszcz
i dopieka słońce
nie murują ust
nazywając rzeczy po imieniu
boją się tylko igły światła
która wwiercając się w czaszkę
przypomina im
że istnieje inny świat

sen

wyszedłem z siebie
na spacer
i chodzę bez smyczy
obok szczeka wyobraźnia
i da się nawet pogłaskać

poszukuje mirra iż mówią
nie ma tego złego
co by na jeszcze gorsze
nie wyszło

przemiana

Słowo, które stało się Ciałem oblekło się w postać człowieka. Na chrzcie dano mu nietypowe imię: Tęsknota za Miłością.

jest we mnie ten grzech

On jest tutaj we mnie ten grzech, rajska jabłoń, biblijny wąż i systematyczna, nieskromna ciekawość Bijać się w pierś niedoskonałą myślą, że grzech jest pierwszym stopniem wtajemniczenia. Potem można być człowiekiem doskonałym.

milczenie

Nie muszę wierzyć przepowiedniom gwiazd. One spełniają się bez mojego udziału, bez mojej wiedzy. Wieczór - czarno-księżnik nawiedza mnie jedynie w dniach rozterki. Puka cichutko do drzwi, które zawsze są otwarte, przekracza próg, podchodzi do stołu i kładzie na nim srebrną gwiazdę milczenia. Tak jest najlepiej. W milczeniu bowiem można odpowiedzieć na każde pytanie.

Tylko słowa otwierają
stać na oczymach
przegląda
dobrej nadziei

Mimo młodości
karmienie ich ścieżek
placę natchnienia
kościół tamtego
Twoje światła
sto maw nieświeżym
w dotychczasowej
jakby to jeszcze dzisiaj
w ogrodzie pamięci
z potajemnych
zapisywać jesteś

z tomu: "Zapis dnia" /1990/

czas odpływu

Marii Kuncewiczowej
pochylenie serca

nadchodzi czas odpływu
statek już podniósł
kotwicę rozstania
już nikt nie życzy Ci
wczorajszych sztormów
pomyślnych wiatrów
modlitw pożegnania
tylko słowa ostatnie
stać na ocalenie
przyładka
dobrej nadziei

Mario madonno
kazimierskich ścieżek
plaży nadwiślańskiej
kościola farnego
Twoje dwa księżycy
sto mew niesie światem
w dojrzewanie wierności
jakby to jeszcze dzisiaj
w ogrodzie pamięci
z pożaru kasztanów
zapisywać jesień

do potomności

przez te kilkadziesiąt lat
często przeceniano
moje dobre intencje
i autentyczność
zanim więc z mas
stanę się osobą
w brudnej przepoconej wiśle
upłynie sporo szarej codzienności
a może
ulegnę przedawnieniu

wspominanie

ul. Królewska 13

przemijanie - słowo najstarsze
najwcześniej spostrzeżone
nieuchwytnie
jak chwila jak wiek

podpisuję się pod tym słowem
mój kasztanie dzieciństwa
kwitnący latem
na lubelskiej ulicy

zmieniasz się stary
doroślejesz do gwiazd
jak chłopak
któremu kupiono
długie spodnie

doroślejesz stary potężniejesz
i jesteś już innym kasztanem
marzącym latem
na lubelskiej ulicy

a i ja
mimo iż nie zmieniam
ziemskiego adresu
także nie jestem ten sam

świadkowie

świadkowie naszej obecności
z przymkniętymi oczami
podpisują oświadczenia
i druki na pożyczki przyjaźni
od czasu do czasu
otwierają okna swoich wnętrz
brudy trzepią tylko wieczorami
przy zachodzącym
w ostatniej chwili słońcu
nawet najbliższym
zamiast uśmiechu pokazują
zęby
zapinają się na ostatni
guzik

gdy schodzimy w ciemności
w niepewność istnienia
świadkowie naszej obecności
zamawiają ciche msze pamięci
słów coraz mniej

z ludźmi już
rozmawiają już
tylko poeci

wspomają prawo

nie wiedzieć tego
nawet po co żyją
mają prawo

cóż znaczy wieczność
dla niewiedzy
cóż znaczy trwanie
dla niewiedzy

cóż znaczy
gdy oni i tak
napelniają żołądki
aż po gardło
na zapas

napelniają żołądki
winem i chlebem
klęcząc
przed stołem
tegoż świata

poszukiwania

rozglądam się w paragrafach
okólnikach bezsensu
mapach podchodów
jak w leśnym gąszczu
odczytuję drogowskazy
obracam głowę
wokół
nie tylko własnej osi
rękami szukam oparcia
w autorytetach
które nie mają nazwy
chwytam jedynie
rozedrgane powietrze
ład usuwa się
spod nóg niepewnych
i ucho chwyta
słodycz pieśni
wrzuć monetę
wrzuć monetę
wrzuć monetę

przed podróżą

on i ona

dwa śnieżnobiałe gołębie

trzymając się za ręce

patrzą w opuszczone gniazdo

zaglądając w głębokie oczy

szukają zapomnianych przebojów

pochylając głowy

milczą bardzo wymownie

spoglądając w niebo

opowiadają z uporem

historię

grzechu pierworodnego

teraz oplaca się

teraz oplaca się pisać
łzawe seriale
biorą jak wygłodzone
ryby
poezja zda się już tylko
psu na budę
(z rozmów redaktorów
naczelnych
deficytowych pism
literackich)
publice trzeba igrzysk
i mięsa
wiersze nie dają się
rwać zębami

bądź pozdrowiona
łzo srebrna
na powiece nieba

gwiazdo bezdomna
bądź pozdrowiona

50 lat po wojnie

pięćdziesiąt lat po wojnie
świat niczego się nie nauczył

prawie nic się nie zmieniło
te same proroctwa i prognozowania
tyle tylko
że nie ma u nas wojny
a ludzie i tak
na wszystkich frontach
tzw. ludzkości
zabijają się
na możliwe i inne
sposoby

z listów Balzaca

z listów balzaca do pani hańskiej
sypie się ogień zaszuszonej miłości
niegdyś bujnej jak broda proroka

z listów balzaca pozostał tylko ogień
i on zna je na pamięć -
świadek koronny

ploną oczy majowych pensjonarek
umuzyczniają piersi
bo nawet spalone listy
mają swoją wartość

okazuje się

okazuje się
że największym poetą bywa
redaktor gazety lub wydawnictwa
od niego zależą
ścieżki imaginacji
i losy
najczęściej pustych kieszeni

to jeszcze nie Norwid - mówi
daleko do parnasu
czy też janka muzykanta

potem wędruje szarańczą
swego pióra
w krajobrazach słów
potyka się
z materią wnętrza
z ziarnem i plewami
nie bacząc
że poezja
jest zdziwieniem świata

wczoraj i dziś

małe miasteczka
łagodnością nadrabiają minę
na tych samych drzemiących uliczkach
drzemią te same załężnione sprawy
w otwartych oknach
niespełnionych nadziei
plotkują firanki
z głowami śnieżnobiałych staruszek
wróble kąpią się w piaskownicach
i wieczór osiada na dnie
barokowych podwórek
ukwieconych fasolką cebulą i malwami
dzieci jak brzydkie kaczątko
rozbijają lustra kałuż
na placach pod nowe osiedla

ich szósty zmysł każe im zapominać
rachunki wczorajszego dnia
tylko my
skażeni lękami niespokojnych nocy
kryjemy się w małych miasteczkach
w poszukiwaniu fotoplastikonu

o liściu i kropli rosy

kropla rosy
jest nieśmiertelna
w swoim krwiobiegu
i mijaniu

liść jest tylko
nokturnem
odchodzącej jesieni

ale jak przebyć

z cyklu: zmartwienia

śniłem o siedmiu lasach
pełnych niecierpliwości
pątnika
o lasach które trzeba przebyć
do twojego niespokojnego
ogrodu
pełnego planów i przypadków

ale jak odbyć pielgrzymką
tarninę niepewności
gdy ogród w zimę się uzbroił
i ścieżki nieotrasowane

antypoetyckość

u nas - bracie kochany
nie rodzą się tylko
sami poeci
i dobrze

znajdziesz tu
reżyserów własnych
osiągnąć
muzyków z głuchotą ucha
kominiarzy czarnej rozpacz
luminarzy oceanów
bezmyślnej wiedzy
sprzedawców pustych półek
wody chemicznie brudnej
i innych tego typu zjadaczy
nie tylko chleba

u nas bracie kochany
nie rodzą się tylko sami
poeci
i dobrze

świat by zwariował
z nadmiaru poezji
bo ludzie staliby się
aniołami

*Jak dojechać do najbliższej ziemi
i co się tam dzieje*

Najbliższa ziemi - poemat

I
*wstęp do ziemi czyli
czarnej epopei słońca*

Sławie Przybylskiej
Janowi Krzyżanowskiemu
Aleksandrze Koncewicz
i Andrzejowi Brzeskiemu
współtwórcom teatralnej wizji
"Puszki Pandory"

dzwonek
sygnał
czarna czeluść
otwiera drugie niebo jakby innego świata
w którym gwiazdy zastygły w posągi pokoleń
dziad ojciec syn wnuk
powoli oswajasz się z ciemnością
ona też ma swoje barwy i odcienie
spliciona na śmierć i życie
z maszyną taśmą i człowiekiem
śpiewa na wibrujących tonach
wysiłek pot zadowolenie
godziny biegną w ukropie
nie patrząc na tarczę zegara
który w chwili wytchnienia zastępuje młoty i kowadła
to w ciszy jak mysz delikatnej
mocno uderza serce kopalni
gwarkowie snują swoje bajania
na wszystkich pochylniach
z oddali błysk zapóźnionej lampy
prowadzi morcinka starym wysłużonym szlakiem
na pokład joanny
w przedsionku piekła
diabły sprzedają czarne perły złota

II

jak alojz rycka wiersz napisał i co się z nim stało

nie cierpię wierszy o górnikach
nawet czarna krew mnie zalewa
gdy karmię medalem pióropuszem
i strojem paradnym
malują sytość legendy
mój stary znajomy ładowacz
z trzeciego pokładu niepewności
to księga skarg i zażaleń
z wypisanym w oczach dramatem

po szybcie pluje zwiędłymi mitami
jak niedopalkiem papierosa
- mówi - całość popijaj piwem
to dobrze robi na brak wyobraźni
on też nie lubi pieśni o górnikach
tych pisanych na stole przy ciepłej
herbatce na białym papierze
piórem gołębiem atramentem fikcji

najlepszy wiersz - twierdzi - napisał
alojz rycka
i nie wrócił do baby i do swojej fajki
które tak ukochał na równi z kanarkiem
na stałe służy w katedrze kopalni
po ostatnie żebro wypełniony diabłem
mówi - stary ładowacz z trzeciego pokładu
i popija piwem

III

final czyli spowiedź

wielebny ojcze
który przypominasz mi
bryłę węgla

do spowiedzi przystępuję
po raz pierwszy i ostatni
następującymi grzechami
obrazilę siedem duchów
kopalni

przeżyłem dwa zawały
nie udusiłem się gazem
doświadczyłem wielu cudów
umykałem śmierci
wiem jak smakuje krew
i czym jest napięcie żył

więcej grzechów nie pamiętam
i niczego nie żałuję

wielebny ojcze
który przypominasz mi
bryłę węgla
miej mnie w opiece
jak czarną owcę
na zielonej hali raju

IV

msza babiego lata - czyli Ty wiesz

szron zmęczenia
zmieszany
z ziemistym pyłem
kopalni
urasta
do potęgi entej...
- fragment wystąpienia
na akademii...

Twoje spracowane dłonie
są jak księga
w której można czytać
wszystkie wyroki
nieba i piekła - Ty wiesz

Twoje dłonie pokryte
żyłami
w których płyną
rzeki burzliwe
i niepokorne
są jak dokument historii - Ty wiesz

daj odpocząć jesieni
różnolistej na dłoniach które
znają też smak miłości
odpraw w intencji złotego liścia
mszę babiego lata - Ty wiesz

V

list pożegnalny

wielce szanowni niewiadomi
apostołowie i nawiedzeni
wy co na wadze sumienia
wazyć będziecie niepewność
i szaleństwo innych
zanotujcie w sercach
najświętszą iskrę
katedry
w ziemi uwięzionej
w ziemi rozpalonej
w ziemi rozmodlonej
wysiłkiem człowieka
tam
czarny chleb
gorączką trawiony
do ust biorą
jak ofiarowanie
synowie najbliżsi ziemi
i pustka oszalała zmęczeniem
płynie strugami wysiłku

wielce szanowni niewiadomi
apostołowie i nawiedzeni
tak jak myślałem
katedra jest przed zawalem

nadzieja

jest czas
gdy łza bywa perłą
uczepioną
u niespokojnej rzęsy
i spada
w naczynie wieczoru
zmęczonego
przeciekaniem godzin
drżeniem nerwów
kołataniem serca
chwytamy wtedy
nawet najdrobniejszą
nitkę przekory
i tropimy
w poszarzałym tłumie słów
to jedno najważniejsze
w drażeniu sumienia
nadzieja innych
staje się
naszą nadzieją

z tomu: *“Słoneczna galeria przyrody” /1993/*

modlitwa-prośba

wybacz nam Panie wszystkie nasze winy
judaszową niewierność, kainowe kroki
gdy w mroźny krajobraz, podobni do drwiny
poznawać chcemy srebrnych gwiazd wyroki

wybacz nam Panie wszystkie nasze winy
dni głupio przeżyte i przegrane noce
ślepotę patrzenia, niespełnione czyny,
marność naszą, próżność, zadufaną w sobie

wybacz nam Panie wszystkie nasze winy
drżącą niecierpliwość, ciekawość rogatą,
gdy w potrzebie miłości sen o mieczu śnimy
przekonani o mitach drażonych golgotą

błogosław nam Panie i Ojczyźnie naszej
długie i trudne Polaków rozmowy
to właśnie wieczór wigilijny nadszedł
więc schylmy razem nad oplatkiem głowy

Międzyrzec Podlaski 9 grudnia 1991

wymyśliłem Cię

wymyśliłem cię
na zimową podróż
w kołnierzu sobolowym
wieńcu laurowym
w rudej lisiej czapie
i rydwanie-powozie
z chochołem na koźle

nie zapomnij o sukni
ze śniegu skrojonej
zamówionej północą
pilnie wypatrzonej
u sosny krawcowej

pojedziesz na tańce
z halnym
jak z tęgim juhasem
pojedziesz doliną
powędrujesz lasem

wymyśliłem cię
wyszeptalem
na zimową podróż
w czas narodzin śniegu
kiedy pajak wieczoru
snuje swe bajania
i sny w sieci łowi

sen u stóp Trzech Koron

mod
wybac
jaka
gdy w
pozna
jakże trudno uwierzyć
w to z czym trzeba się
zmierzyć
i w to co się staje
tak nagle jak...
rozstaje

wybac
daj glu
depo
mar
nogi idą pod górę
z mozołem z mozołem
ścieżki uciekają
dołem

wybac
drz
gdy w
prze
oczy idą w patrzeniu
w zdumieniu
ja z chmurami na twarzy
trudem na ramieniu

blago
dlu
to wia
wyc
głos niesie połoniną
flisak płynie z dziewczyną
z sadów dzwonią jabłkami
wiedzmy tańczą z diabłami

wy
na
w
1991
górą górą polami
mgły jak chusty na wietrze
bladosynymi stadami

górą górą z muzyką
gdy się ocknę to znikną

Eneasze i wątpliwości

raz jeszcze uciekł
z oblężonej Troi
zabrał ze sobą
wspomnienia -
nie ciężą
przerażenie -
ma wielkie oczy
wyniósł też
nienawiść -
na wszelki
wypadek

na uśmiech
i miłość
nie miał już
sił

wymiary

nasze słowa

to

różaniec rozmów

o życiu

miłości

nienawiści

śmierci

dobrze że czasem

potrafimy je pojąć

nie tracąc wymiarów

głos niesie polonina
flaski płynię z dziewczyną
z sędów dzwonią jabłkami
wiedzący iaczą z ciablami

górze górze polonez
mgły jak chusty na wietrze
bladosinymi stadami

górze górze z muzyką
gdy się ocieką to zainka

szkicownik wspomnień

Sławie Przybylskiej

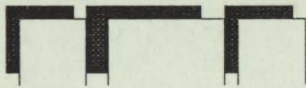
"Pamiętasz była jesień"
jak dziewczyna
uwikłana rozmową deszczu
z ogniem złotych kasztanów
zaplątanych nagle
w sercu dziecięcego sadu

krok - wstecz radość natury zapełnia
ramy wieczornych spotkań nad Krzną
na łąkach rozciągniętych w pamięci
z poważnym nawoływaniem dzwonów
do strzelistej modlitwy
u Świętego Mikołaja

już farba z palety wycieka
na półótno schodzącego dnia
to pędzel półcienia
Piotra Bruegela wiatr
zaczynia
myśli płoszy
pejzaż znany
z oczu wyprowadza
w sercu zapisuje

pamiętasz była jesień?

"Panie mój oliwny" (drukowane z rękopisów) /1991 - 1993/

problem kolejny

Prometeusz
przykuty do skał
Kaukazu
tkwi tam
do dziś

współcześni
wyżarli mu
wątrobę
tak że już
nie odrasta

i tu zaczyna się
tzw. problem
moralny

teraz

w 9-tą rocznicę śmierci

Ksiądz Jerzy
chodzi teraz
w rajskich ogrodach
wspina się z trudem
po halach zielonych
nadal wspomaga
swoje owieczki

srebrzystym dzwonkiem
wzywa je
na Mszę Świętą
jakby chciał
powiedzieć im
że i tu mogą być
niewdzięcznicy
zblądzeni
którzy dostali się
w góry niebieskie
ścieżką miłosierdzia
boskiego

Ksiądz Jerzy

Ksiądz Jerzy Popieluszko
wierzył:
w Boga
i Syna Jego
ukrzyżowanie
w Człowieka stworzonego
na obraz i podobieństwo

Myślał:
dusza, miłość i cierpienie
zwyciężą nienawiść
a wytrwałość
otworzy oczy i raj
ciemieźonym

Liczył:
w oczyszczającą moc
łagodnego deszczu wiary
drobniutkich kropelek nadziei
i dojrzałej pokory

Nie wierzył tylko
że tak szybko
zostanie świętym
...bo zapomniał
o sobie

dotrę do pokory

pytasz mnie o grzechy
choć znasz je na pamięć
jak tabliczkę mnożenia
jak wielki Testament
jak świat doskonały
wieczny od stworzenia
aż po naszą wiarę

pytasz mnie o grzechy
choć znasz je na pamięć
jak ciągłość istnienia
jak trwogę nicości
jak mądrość słowa
co było początkiem
i znakiem miłości

stąd wiem
że żadnym sianem
już się nie wykręcę
bo nie tutaj winy
kainowe znaczą

przeżyję więc dumę
dotrę do pokory

miłość w listopadzie

stuknij się w czoło
miłość w listopadzie?
gdy na gorączkującą
głowę
mgła srebrne kompresy
kładzie
a serce rozkołysane
i roztrzęsione
z wiatrem w tanecznym
układzie
klon złocisty -

to właśnie miłość
w listopadzie

listopad 1993

Panie mój oliwny

Pamięci ks. K. Gostyńskiego
poświęcam

Panie mój oliwny
pogubiłem
jasność i ciemność
niebo i ziemię
ciała niebieskie

Panie mój oliwny
straciłem
rybę mórz głębokich
i ptaka nadziei
zapomniałem
dnia i nocy

Panie mój oliwny
wielki i nieśmiertelny
opuściłem siebie
i świat
który we mnie
urastał do miary
zbawienia

Panie mój oliwny
wszechmocny i sprawiedliwy
wiszę jak
niezagojony pacierz
różaniec godzin moich
w ręku Twojego miłosierdzia

to dobrze

to dobrze

to dobrze że

to dobrze że po nas

coś zostaje

ot nawet

mocny węzeł

nie rozwiązanych

problemów

zmiana warty

Kamilowi i Mateuszowi

kiedy bywam samotny

uciekam

na zasuszony strych

mojego dziadka

gdzie

wiekowa pajęczycza

opowiada

najprawdziwsze

historie

i tka

kolejne arrasy

dla moich

wnuków

kwiecień 1992

Pan Ryszard Kornacki... autorów wyboru -
szczerze udostępnić... najnowszymi swoich
wierszy. Z rękopisów... i drukowane tu pod
umownym tytułem rozdziału... mojej oławy."

„Szukanie człowieka czyli wstęp do wyboru wierszy Ryszarda
Kornackiego pt. *Wzrost i wątpliwość* powstało jest rozszerzoną
i uaktualnioną wersją tekstu drukowanego w „Aktancie” nr 3 z
1990 r., ss. 124-127. Dodatkowe informacje na temat życia i
twórczości Autora prezentowanych tu wierszy uzyskać można w
lubelskich informatkach literackich np. Jan Smolarz *Pisarze
lubelscy. Słownik bibliobliograficzny*... Lublin 1980 oraz Josef

Nota wydawnicza

Zamieszczone w książce utwory pochodzą z następujących - dziś już bardzo trudno dostępnych - tomików poetyckich Ryszarda Kornackiego:

1. *Wyjście z ciszy*. Wyd. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Międzyrzeczu Podlaskim, Międzyrzec Podlaski 1973, 8°, ss. 70 + 6 nlb., nakład 55° egz.
2. *Szukanie człowieka*. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1975, 16°, ss. 47 + 1 nlb., nakład 870 egz.
3. *Złote słońce słowa*. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1980, 16°, ss. 64 + 4 nlb., nakład 1272 egz.
4. *Puszka Pandory*. Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1985, 16°, ss. 71 + 1 nlb., nakład 2000 egz.
5. *Sny zagubione*. Wyd. Miejski Ośrodek Kultury w Międzyrzeczu Podlaskim, Międzyrzec Podlaski 1987, 8°, ss. nlb. 12, nakład 1000 egz.
6. *Miniatury*. Wyd. Wojewódzki Dom Kultury w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska 1988, 16°, ss. 16, nakład 500 egz.
7. *Zapis dnia*. Wyd. Związek Literatów Polskich Oddział w Lublinie, Lublin 1990, 8°, ss. nlb. 66, nakład 800 egz.
8. *Słoneczna galeria przyrody*. Wiersze szczawnickie. Oficyna Wydawnicza Szczawnickiego Stowarzyszenia Literacko-Artystycznego "Golondrina", Szczawnica 1993, 16°, ss. 26 + 2 nlb., nakład 1000 egz.

Pan Ryszard Kornacki - na prośbę autorów wyboru - zechciał udostępnić czytelnikom także kilka najnowszych swoich wierszy. Z rękopisów więc zostały wybrane i drukowane tu pod umownym tytułem rozdziału: "Panie mój oliwny."

Szukanie człowieka czyli wstęp do wyboru wierszy Ryszarda Kornackiego pt. *Wszystkie wątpliwości świata* jest rozszerzoną i uaktualnioną wersją szkicu drukowanego w "Akcencie" /nr 3 z 1990 r., ss. 184-187/. Dodatkowe informacje na temat życia i twórczości Autora prezentowanych tu wierszy uzyskać można w lubelskich informatorach literackich /np. Jan Smolarz: *Pisarze lubelscy. Słownik biobibliograficzny...* Lublin 1980 oraz Józef

Zięba: *Pięćdziesiąt lat życia literackiego Lubelszczyzny*. Lublin 1982/, a przede wszystkim w wydanej przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Białej Podlaskiej publikacji Zbigniewa Strzałkowskiego pt. *Portret literacki Ryszarda Kornackiego*. Biała Podlaska 1988, 8°, ss.16 /z cyklu: "Sylwetki Podlasiaków"/.

S.W.M.

SPIS TREŚCI

Wstęp

Stefania i Waldemar Michalscy: Szukanie człowieka 5

Wyjście z ciszy /1973/

wyjście z ciszy	11
x x x "nie ma mnie w szeregach"	12
ballada zwykła	13
dramat mój	14
rozterka	15
z cyklu: szukanie człowieka, x x x "kim jesteś"	16
z cyklu: szukanie człowieka,	
x x x "czekam na twój krajobraz"	17
spowiedź drzew	18
x x x "potykam się"	19
ręce	20
rozliczenie	21
x x x "to są moi brodaci przyjaciele"	22
impresja I	23
impresja II	24

Szukanie człowieka /1975/

x x x "mówisz"	25
x x x "wymiatam z siebie"	26
syzyf zaprzeczony	27
x x x "bądźmy szczerzy"	28
lublin - noc w śniegu	29
mój ty kartezyjuszku malutki	30
pójdę sobie zwyczajnie	31
x x x "przylegam ściśle"	32

Złote słońce słowa /1980/

poezja	33
samotność	34
bilard	35

x x x "serce mi pęka"	36
ogłoszenie	37
dziwne i dobre	38
kontemplacje	39
Szopen w tonacji moll	40
miasto moje	41
jesienny szkic	42

Puszka Pandory /1985/

puszka Pandory	43
x x x czas zmienia nas	44
kobieta którą kochasz	45
o przyjaciele moi	46
na dnie	47
x x x "w bezgranicznej samotności"	48
ars longa vita brevis	49
w cieniu Czarnolasu	50
temat pierwszy i nie ostatni	51
w poszukiwaniu wyjścia	52
inwokacja do psa	53

Sny zagubione /1987/

zgubiłem sen	54
już tyle lat	55
więc czego można być pewnym	56
to tylko złudzenie	57
krzak głogu	57
kwiaty o barwie krwi	59
powrót w słowa	60
do raję	61

Miniatury /1988/

mój Norwid	62
absens carens	63
nie ma tego złego	64
wiedzą co czynią	65

sen	66
przemiana	67
jest we mnie ten grzech	68
milczenie	69

Zapis dnia /1990/

czas odpływu	70
do potomności	71
wspominanie	72
świadcowie	73
mają prawo	74
poszukiwania	75
przed podróżą	76
teraz opłaca się	77
50 lat po wojnie	78
z listów balzaca	79
okazuje się	80
wczoraj i dziś	81
o liściu i kropli rosy	82
ale jak przebyć	83
antypoetyckość	84

najbliżsi ziemi - poemat

I wstęp do ziemi	86
II jak alojz rycka	87
III finał czyli spowiedź	88
IV msza babiego lata	89
V list pożegnalny	90
nadzieja	91

Słoneczna galeria przyrody /1993/

Modlitwa-prośba	92
wymyśliłem cię	93
sen u stóp Trzech Koron	94
Eneasz i wątpliwości	95
wymiary	96
szkicownik wspomnień	97

Panie mój oliwny (drukowane z rękopisów) /1991 - 1993/

problem kolejny	98
teraz	99
Ksiądz Jerzy	100
dotrę do pokory	101
miłość w listopadzie	102
Panie mój oliwny	103
to dobrze	104
zmiana warty	105

Nota wydawnicza 107

(...) "Ryszard Kornacki w swoich wierszach wypowiada wiele mądrych myśli o poezji, a jak o poezji, to i o tym, co ona odkrywa, ale musi zastanawiać całościowy pogląd poety o świecie, wynikający ze sposobu jego ujmowania i osądzania. Przede wszystkim poeta okazuje się twórcą dojrzałym, w którego wierszach nie ma ani jednego zbędnego słowa, a słowo słowu nie przeczy. Powściągliwość w wyrażaniu się świadczy o umiejętności selekcjonowania i trafnego wyboru, mądra pobłażliwość dla różnych form bytu dowodzi zgodności ze światem, powściąganie uczuć zdaje się wskazywać na opanowanie swego wnętrza do granicy, przed którą otwierają się uczucia innych.

Wiersze Ryszarda Kornackiego dostarczają wspaniałej stawy dla ducha, dzięki połączeniu głębokiej intuicji autora z dobrze przyswojonym rzemiosłem."

STANISŁAW STANIK

"*Słowo Powszechne*" nr 76 z 18 maja 1992 r., s. 6

Wiersze Ryszarda Kornackiego były tworzywem pięciu spektakli

teatralnych: *wątpliwości św* na Targówku, 1986), *Puszka* czyli cicha człowieka (Teatr czajny, Warszawa), *Ziemia wymaga naszej spowiedzi* (Teatr im. J. Osterwy, Gorzów Wielkopolski 1990), *Niebieskie konie* (Szczański Teatr Studyjny Droga, 1992).

Ryszard Kornacki jest laureatem wielu konkur-

WBP Biała Podl.
REGIONALIA

XIII B

Kornacki J.

Wszystkie...

Józefa Droga ustanowio-
ną przez Stowarzyszenie
Literacko-Artystyczne
im. Czesława Miłosza w
Szczańcu.

4 września, 1992

Szanowny i drogi panie,

Dziękuję za list z lipca i Zapis dnia. Myślę, że pana uczniowie mieli szczęście znaleźć takiego nauczyciela. Mówię to opierając się na pana wierzach, które są mądre i zrównoważone. Pewnie trzeba sporo doświadczeń żeby dojść do pewnego oderwania widocznego w tych wierszach.

Przesyłam panu najlepsze pozdrowienia.,

Czesław Miłosz